

Л. Е. Берадзе, Л. А. Галат, ст. викладачі,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІСТІВ ТА ПРАВознавців

Так вже сталося, що «магічна» дата 2006 рік символізує не лише сторіччя Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, але й сторіччя від дня народження одного із засновників вітчизняної школи бухгалтерського обліку доктора економічних наук, професора Німчинова Прокопа Петровича, з якого і почалось становлення та розвиток обліку, контролю і аналізу в Україні.

В традиціях «школи Німчинова» була не тільки підготовка плеяди науковців вищого рівня для всіх кафедр бухгалтерського обліку, а й приділення великої уваги підготовці викладача як лектора, активізація методичної роботи колективу кафедри. Професор Німчинов П. П. практично з кожним молодим викладачем займався тим, щоб відточити до дрібниць процес викладання і подання інформації знань студентам.

Кафедра бухгалтерського обліку Київського національного університету імені Вадима Гетьмана викладає бухгалтерський облік як навчально-нормативну дисципліну для економістів та правознавців.

Удосконалення національної освіти, зокрема, підготовки економістів необлікових спеціальностей, відбувається з урахуванням інтеграційних процесів в європейській та міжнародній освіті. Формування моделі економіста, спроможного ефективно вирішувати професійні проблеми та завдання у ХХІ ст. визначається подальшим розвитком ринкових відносин та поширенням форм, методів і змісту економічної діяльності, впровадженням прогресивних інформаційних технологій та комп'ютеризаційних процесів у сфері обліково-аналітичної діяльності.

У сучасних умовах, при реалізації принципів Болонської декларації, програма професійної освіти розглядається як дворівнева система (бакалавр і магістр) і повністю відповідає національній стратегії підготовки фахівців.

Читаючи дисципліну «бухгалтерський облік» на рівні бакалавра, треба дати повноцінну підготовку студентів до розуміння і здатності опанування обліку на всіх ділянках підприємницьких структур.

Кафедрою бухгалтерського обліку КНЕУ були розроблені вимоги-рекомендації до методики підготовки і організації проведення занять з дисципліни «Бухгалтерський облік». Ці вимоги визначають основи організації, методики підготовки і проведення навчальних занять і направлені на забезпечення якості освітньої діяльності кафедри.

Методичні вимоги-рекомендації підготовлені на основі Положень про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах

освіти, затверджених наказами МО України, Ухвалами Вченої ради КНЕУ і наказів ректора щодо організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи.

Мета та завдання дисципліни «Бухгалтерський облік» зумовили його модульну структуру:

I модуль — Основи бухгалтерського обліку.

II модуль — Бухгалтерський облік у підприємницькій діяльності.

Перший модуль включає питання загальної теорії бухгалтерського обліку, його сутність, предмет і метод, методики та прийоми бухобліку, а також облікову документацію та інвентаризацію, техніки та форми БО.

Другий модуль включає питання раціональної організації бухгалтерського обліку на підприємствах України з різними формами власності та складання фінансової звітності згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку і передбачає оволодіння студентами основними питаннями щодо обліку активів і пасивів підприємства та вивчення складу, структури, змісту та порядку складання і подання фінансової звітності підприємств.

Рекомендації встановлюють вимоги до організації методики підготовки і проведення як аудиторних, так і позааудиторних занять. Вимоги-рекомендації є базою для розробки навчально-методичних матеріалів та використовуються для контролю якості освітньої діяльності і є обов'язковими для кафедри бухгалтерського обліку КНЕУ, яка займається підготовкою студентів спеціальностей 6101—6110, 6201/1, 6201/2, 6601.

Кафедрою розроблені загальні вимоги до навчальних занять, які є однією із форм навчального процесу у вищому навчальному закладі, за допомогою яких кафедра забезпечує опанування студентами системи умінь вирішувати типові задачі підприємницької діяльності в процесі виконання виробничих функцій: облікової, фінансово-економічної, організаційної, контрольної-аналітичної. Мета вимог полягає в активному засвоєнні студентами знань і отриманні вмінь і навичок з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік».

Видами навчальних занять на кафедрі є: лекції, практичні заняття, самостійна та індивідуально-консультативна робота, а тому також у відповідності до Положення про організацію самостійної та індивідуально-консультативної роботи у КНЕУ» кафедрою розроблені Карта самостійної роботи студента та Графік проведення індивідуально-консультативної роботи з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів денної, вечірньої та заочної форм навчання.

Лекція — вид проведення навчального заняття у формі усного, послідовного, систематичного викладення викладачем навчального теоретичного матеріалу.

Практичне заняття — вид проведення навчального заняття, на якому під керівництвом викладача у студентів поглиблюються, розширюються і деталізуються знання, закріплюються, систематизуються та узагальнюються теоретичні знання, отримані студентами під час лекційних занять, самостійної роботи над теоретичним матеріалом, а також

відбувається формування та розвиток умінь і навичок практичної діяльності.

Самостійна робота. Самостійна робота займає одне із провідних місць у навчальному плані підготовки студента-бакалавра з економіки та викладача. Тому при вивченні курсу «Бухгалтерський облік» передбачено виконання студентами різних типів самостійної роботи:

— Самостійна робота з теоретичним матеріалом (СРТМ), яка передбачає позааудиторне опрацювання теоретичного матеріалу та представлення результатів самостійної роботи в письмовій формі.

— Самостійна робота по підготовці до практичних занять та закріпленню їх результатів (СРПЗ), яка передбачає письмове позааудиторне виконання навчальних завдань з метою підготовки до застосування отриманих знань під час практичного заняття.

Індивідуально-консультативна робота. Дана форма організації навчання має важливе значення для організації та перевірки ефективності самостійної роботи студентів, оцінювання її результатів. Передбачає проведення консультацій студентів з основних питань, що виносяться на самостійну роботу, підготовки до практичних занять тощо.

До складу індивідуально-консультативної роботи включаються:

— цільові консультації перед проведенням модульного та індивідуального підсумкового контролю;

— тематичні консультації з найбільш складних питань програмного матеріалу та питань самостійного вивчення;

— індивідуальні заняття (модульні, тренінгові тощо).

Безпосередній контакт викладача зі студентами здійснюється під час читання лекцій, але найбільш активний контакт відбувається при проведенні практичних та індивідуально-консультативних занять.

На кафедрі бухгалтерського обліку, як і в університеті взагалі, багато нових молодих викладачів, яким необхідна допомога як початківцям, в оволодінні методики проведення практичних занять.

Виходячи з існуючої тенденції, яка є безумовно позитивною, але вимагає додаткових методичних пропозицій, кафедрою розроблені вимоги до організації практичних занять, де надана характеристика практичних занять організації і проведення практичних занять, СР та ІКР, та вимоги до її змісту.

Практичне заняття — це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує уміння і навички їх практичного використання шляхом індивідуального виконання студентом завдань.

Основна дидактична мета практичного заняття — розширення, поглиблення і деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекції і в процесі самостійної роботи та направлених на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, розвиток наукового мислення і усної мови студентів.

Перелік тем практичних занять визначає навчальна програма дисципліни «Бухгалтерський облік». Проведення практичного заняття

базується на попередньо підготовлених методичних вказівках. Методичні вказівки з проведення практичних занять мають комплекс завдань різної складності (задачі, тести, ситуації, контрольні питання) для рішення їх студентами на заняттях і виявлення ступеню оволодіння студентами основними теоретичними положеннями і практичними навичками.

Практичне заняття включає: назву теми заняття; мету заняття; питання і основні терміни, які розглядаються на занятті; хід заняття (його зміст); допоміжні матеріали за темою заняття; підсумок і оцінка результатів виконання завдання; перелік рекомендованих джерел; домашнє завдання та перелік літературних джерел для його засвоєння.

Кожен викладач на свій розсуд складає і оформлює хід заняття.

Зміст заняття включає такі аспекти:

— проведення попереднього контролю теоретичних знань (отриманих на лекції і в результаті самостійної роботи), шляхом усного або письмового опитування;

— обговорення з участю студентів найбільш складних або проблемних питань і ситуацій;

— рішення типових завдань, які дозволяють сформулювати практичне вміння та навички студентів;

— перевірку і оцінювання результатів рішення завдань;

— позааудиторне (домашнє) завдання.

Студенти згідно з тематичним планом методичних вказівок проведення практичних занять самостійно опрацьовують лекційний матеріал і рекомендовану літературу за відповідною темою і виконують домашнє завдання.

Практичні заняття проводяться із студентами, чисельність яких не перевищує академічної групи. При підготовці до практичного заняття викладач повинен підготувати методичні вказівки, до складу яких повинні входити набір завдань необхідних для засвоєння теми (задачі, тести, ситуації, контрольні питання), а також розрахувати обсяг часу, який необхідний для реалізації кожного етапу. Приклад розподілу часу на кожен етап практичного заняття надано в табл. 1.

Таблиця 1

НОРМИ ЧАСУ НА ПРОВЕДЕННЯ ЕТАПІВ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Зміст	Час (хв.)
1	Об'ява теми, мети, послідовності заняття, перевірка домашнього завдання	5
2	Перевірка присутності студентів	2—3
3	Перевірка домашнього завдання	5*
4	Письмовий або усний опит за новим лекційним матеріалом або на закріплення основних положень попереднього практичного заняття	20

№ з/п	Зміст	Час (хв.)
5	Виконання завдань, які передбачені методичними вказівками за даною темою	25
6	Перевірка рішення завдань	5
7	Обговорення найбільш важливих та проблемних питань, які виникли при виконанні завдань	15
8	Оцінка результатів роботи студентів на занятті	5
9	Видача позааудиторного завдання	7
	Разом	80

*— у випадку, якщо заняття не перше.

Виходячи з наведеного вище та враховуючи досвід викладання дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів необлікових спеціальностей, у статті відображені: тенденції змін при викладанні дисципліни бухгалтерський облік для економістів бакалаврів необлікових спеціальностей; напрямки активізації навчального процесу при читанні дисципліни; пропозиції щодо розрахунку обсягу часу для проведення практичних занять та самостійної і індивідуально-консультаційної роботи студентів.

Г. О. Бєкрєнєва, викладач,
Одеський державний економічний університет

Операційна діяльність промислового підприємства — системне управління

У П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» зазначено, що операційною є основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною чи фінансовою [1, с. 11], а проміжок часу, що існує між придбанням запасів для здійснення діяльності й одержання коштів від реалізації виготовленої з них продукції, товарів, робіт і послуг, зветься операційним циклом [2, с. 39].

У теорії обліку він з давніх часів поділяється на процеси постачання, виробництва та реалізації і тільки в [2, с. 139] до їх складу введено формування капіталу.

Виходячи з цього, у відповідних стандартах обліку визначено як склад доходів, витрат і фінансових результатів, так і основні правила їх відображення в системі бухгалтерського обліку.

Але ці та інші рішення, що було покладено в основу його реформування, багато в чому виявилися неадекватними природному складу та